

การประเมินโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV
ของโรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาตากเขต 1*

PROJECT EVALUATION OF EDUCATION MANAGEMENT USING
DISTANCE LEARNING TELEVISION OF SMALL SCHOOL IN TAK
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE OFFICE AREA 1

เพชรไพลิน สอนทิพย์

Phetpailin Sornthip

จิติมา วรณศรี

Jitima Wannasri

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Naresuan University, Thailand

E-mail: petsor.2610@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP โมเดลในการประเมิน ซึ่งมีการประเมินได้แก่ การประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต การประเมินทั้ง 4 ด้านสามารถประเมินโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ได้อย่างครอบคลุมเนื้อหาสาระที่ต้องการประเมิน เป็นการประเมินเพื่อทราบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 และเพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงใช้หรือแก้ไขให้มีความสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้โรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 สามารถจัดการเรียนการสอนโดยใช้นวัตกรรม ช่วยสอนให้เป็นประโยชน์สูงสุด โดยแหล่งข้อมูลการประเมินคือ ผู้บริหารสถานศึกษา 34 คน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ 167 คน รวม 201 คน จากโรงเรียนขนาดเล็ก 33 แห่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือคือ แบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูล

* Received 23 June 2020; Revised 20 July 2020; Accepted 8 October 2020

โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินพบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน โครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV ของโรงเรียนขนาดเล็ก มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากผ่านเกณฑ์การประเมิน และการประเมินในครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เพื่อการประเมินโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 และได้ทราบถึงวิธีการการประเมินโครงการอย่างถูกต้องและเที่ยงตรงในการทำงานวิจัยในครั้งนี้

คำสำคัญ: การประเมิน, โครงการ, การจัดการศึกษา

Abstract

The purpose of this research is to evaluate the project of Education management using Distance Learning Television in small school under Tak Primary Educational Service Office Area 1 using CIPP model. Which including are context evaluation, input evaluation, process evaluation and product evaluation. Four evaluation can evaluate the project of Education management using Distance Learning Television in small school under Tak Primary Educational Service Office Area 1 by covering of all content. That express the efficiency and effectiveness of the project of Education management using Distance Learning Television in small school under Tak Primary Educational Service Office Area 1 and evaluated the project to be more perfect. And small school under Tak Primary Educational Service Office Area 1 able to manage teaching and learning using innovation Help teach in the best interest. Which the data collected from 34 school administrators and 167 teachers total is 201 persons in 33 small schools under Tak Primary Educational Service Office Area 1. The instrument was evaluation form. Data analysis used mean and standard deviation. The results found that the project of Education management using Distance Learning Television in small school, as a whole and each aspects, the operation were at high level and pass the criteria. And this evaluation is on purpose of evaluate the project of Education management using Distance Learning Television in small school under Tak Primary Educational Service Office Area 1 and know how to evaluate the project correctly and accurately in this research work.

Keywords: Evaluation, Project, Education Management

บทนำ

การศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาบุคคล สังคมและประเทศชาติ การที่ทำให้บุคคลมีความรู้ความสามารถทั้งด้านทักษะวิชาการและวิชาชีพ ทักษะชีวิต เป็นพลเมืองที่ดี มีจิตสำนึกของความเป็นไทย ตระหนักถึงคุณค่าของประเพณีและวัฒนธรรม อันดีงาม มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา มีคุณค่าต่อสังคม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถพัฒนาชุมชน และประเทศที่ได้อาศัยอยู่ให้มีความเจริญก้าวหน้า เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนสิ่งต่าง ๆ การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและมีค่ามากในการพัฒนาบุคคลด้านปัญญา การให้การศึกษาแก่ประชาชนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า ดังนั้น การที่ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาที่ดี มีคุณภาพ ก็จะเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า มั่นคง และสันติสุขได้ (กนกลักษณ์ เตชะ , 2559)

ระบบการศึกษาของไทยยังมีขีดจำกัดในการบริหารจัดการและการให้การศึกษาแก่เยาวชนให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ “การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม” เป็นอีกหนึ่งในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ได้รับเริ่มโครงการตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2510 ดาวเทียมได้ถูกนำมาใช้ในการสื่อสารภายในประเทศไทย เป็นการวางรากฐานในการปฏิรูประบบการจัดการศึกษาให้มีความก้าวหน้าและรู้เท่าทันเทคโนโลยี ใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูในท้องที่ชนบทห่างไกล และยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา (จิราวัฒน์ ประสาธณกุล, 2560) จึงได้มีพระราชดำริให้มีการจัดตั้ง “โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม หรือครูตู้” โดยการถ่ายทอดสดจากโรงเรียนวังไกลกังวลในพระบรมราชูปถัมภ์ ในรายการสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 6 ช่องสัญญาณ เป็นปฐมฤกษ์ในวันที่ 5 ธันวาคม 2538 และเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 ได้ออกอากาศการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู สร้างความเสมอภาคในการได้รับการศึกษา (เชาว์ อินโย, 2555)

ต่อมามูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้สนองแนวพระราชดำริด้านการศึกษา โดยการถ่ายทอดสดการเรียนการสอนและวิชาชีพผ่านทางโทรทัศน์ 15 ช่องสัญญาณ ตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้น และครูสอนไม่ตรงวิชาเอก โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กและตั้งอยู่ในชนบทห่างไกลที่มีเป็นจำนวนมาก เพื่อที่จะสามารถเรียนรู้ได้ทุกช่วงเวลาและไม่มีข้อจำกัดด้านสถานที่ ซึ่งการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นเทคโนโลยีที่มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้ดำเนินการมาก่อนที่จะมีการปฏิรูปการศึกษาถือได้ว่าเป็นการปูพื้นฐานในการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และ

ตามอัยยาศัย การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาของชาติให้บรรลุเป้าหมาย (ชนกพร ตุ่มทอง, 2559)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2574 ได้มีการกำหนด นโยบายและยุทธศาสตร์ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ผู้เรียน สถานศึกษาและ หน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับทุกประเภท จะต้องเข้าถึงทรัพยากรและระบบเครือข่าย เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ มีองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น รวมทั้งมีศูนย์กลางในการจัดเก็บรวบรวม สื่อการเรียนการสอนแบบดิจิทัลที่ทันสมัย (ภาวิณี วัดเมือง, 2556) โดยกำหนดตัวชี้วัดภายใต้ ยุทธศาสตร์ ซึ่งร้อยละของผู้เรียนในสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนทางไกลด้วยระบบ DLTV จะต้องมียุทธศาสตร์ทางการเรียนเฉลี่ยที่สูงขึ้น ดังนั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการ จัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็กให้มีความเท่าเทียม ทั่วถึง อย่างมีคุณภาพให้ สามารถครอบคลุมได้โดยทั้งหมดจึงเป็นเรื่องยาก โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ชนบท ห่างไกล ความยากในการจัดสรรงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็กให้เพียงพอกับความต้องการ จึงทำให้ขาดทั้งสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สมัย และด้วยปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถได้ครบทุกสาระวิชา และครบได้ทุกชั้นเรียน (เมธิรินทร์ ทานิล, 2561)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ที่ได้จัดทำแผนพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ DLTV, DLIT ตามแผนพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 (พ.ศ. 2561 - 2564) เพื่อการจัดการเรียนการสอนทางไกล ผ่านดาวเทียม DLTV ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ได้มีการพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่อง รองรับกับสถานการณ์ของโลกและเทคโนโลยีที่ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (วรรณา เครือคนโท, 2560) จึงมีการปรับปรุงการดำเนินงาน ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV ใหม่ เป็น New DLTV ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลง พร้อมกันหลายอย่าง ทั้งด้าน Hardware Software และ Peopleware การดำเนินงาน New DLTV ในส่วนของต้นทาง โดยการปรับผังรายการใหม่ที่มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายไปยังนักเรียนใน โรงเรียนที่ขาดแคลนครู และประชาชนทุกกลุ่มทุกช่วงวัย เป็นการจัดการศึกษาทางไกล ที่ครอบคลุมการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากความสำคัญของโครงการดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ประเมินโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินโครงการ CIPP Model เพื่อตรวจสอบการบรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการและศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและ อุปสรรค เพื่อบ่งชี้ประสิทธิภาพของโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV

โรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อนำข้อคิดเห็นและผลการประเมินโครงการในครั้งนี้ ไปใช้เพื่อปรับปรุงให้โครงการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สุวิมล ติรกานันท์, 2550)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินบริบทของโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV ของโรงเรียนขนาดเล็ก
2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV ของโรงเรียนขนาดเล็ก
3. เพื่อประเมินกระบวนการของโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV ของโรงเรียนขนาดเล็ก
4. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV ของโรงเรียนขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูล

1.1 ผู้ให้ข้อมูลในการประเมินโครงการ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 34 คน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ 167 คน รวม 201 คน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากโรงเรียนขนาดเล็ก 33 แห่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ปีการศึกษา 2562

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์แนวทางในการปรับปรุงการดำเนินโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV จำนวน 8 คน

ประเด็นที่ประเมิน

ประเด็นการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่

- 2.1 ด้านบริบท (Context Evaluation)
- 2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)
- 2.3 ด้านกระบวนการ (Process evaluation)
- 2.4 ด้านผลผลิต (Product Evaluation)

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ตอน ตอนที่ 1 ประเมินด้านบริบท ตอนที่ 2 ประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ตอนที่ 3 ประเมินด้านกระบวนการ ตอนที่ 4 ประเมินด้านผลผลิต โดยหาคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน วิเคราะห์หาค่า IOC มีค่า

เท่ากับ 1.00 ทุกข้อคำถาม และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินโดยทดลองใช้กับครูและผู้บริหารที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย และหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของเพียร์สัน มีค่าเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบประเมินทางไปรษณีย์และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป SPSS โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดในการประเมิน

CIPP โมเดล	การประเมิน
1. ด้านบริบท (Context Evaluation)	- นโยบาย - วัตถุประสงค์ของโครงการ - ผู้บริหารและครูผู้สอน
2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)	- สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และอาคารสถานที่ - งบประมาณ - เวลาเรียน - การวางแผน
3. ด้านกระบวนการ (Process evaluation)	- การดำเนินการ - การตรวจสอบและประเมินผล - การนำผลการประเมินมาปรับปรุง
4. ด้านผลผลิต (Product Evaluation)	- การจัดการเรียนการสอนที่ดีมีคุณภาพ - การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการประเมินโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 โดยภาพรวม

ที่	รายการประเมิน	(n=201)		ระดับการปฏิบัติ	การตัดสินใจตามเกณฑ์
		$\bar{x}$	S.D.		
1	ด้านบริบท	4.22	0.64	มาก	ผ่าน
2	ด้านปัจจัยนำเข้า	4.02	0.68	มาก	ผ่าน
3	ด้านกระบวนการ	3.89	0.69	มาก	ผ่าน
4	ด้านผลผลิต	3.99	0.63	มาก	ผ่าน
	รวมเฉลี่ย	4.03	0.60	มาก	ผ่าน

จากตารางที่ 2 พบว่า โดยภาพรวมโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบริบทมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกระบวนการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านบริบท ผลการประเมินพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 1 โครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายเพื่อแก้ปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 5 โครงการเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. ด้านปัจจัยนำเข้า ผลการประเมินพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 7 ผู้บริหาร มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินโครงการ DLTV มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 19 ระยะเวลาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. ด้านกระบวนการ ผลการประเมินพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 29 มีการตรวจสอบและประเมินผลการเรียนรู้หลังการจัดการเรียนการสอน DLTV มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 33 นำข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้ในการปรับปรุงในการดำเนินโครงการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

4. ด้านผลผลิต ผลการประเมินพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 34 กิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ข้อรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ 42 ผู้เรียนสามารถวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 แนวทางปรับปรุงโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV ของโรงเรียนขนาดเล็ก

ประเด็น	แนวทาง
ด้านบริบท	1. โครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV เป็นโครงการแสดงถึงความสามารถด้านการบริหารจัดการที่ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสามารถเป็นสื่อการสอนที่ดีในยุคการจัดการศึกษาด้วยระบบดิจิทัล ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้รวดเร็วสะดวกมากยิ่งขึ้น ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อโรงเรียนขนาดเล็ก จึงควรศึกษา เตรียมการ และนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้อันให้ประโยชน์คุ้มค่า

ตารางที่ 3 แนวทางปรับปรุงโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV ของโรงเรียนขนาดเล็ก (ต่อ)

ประเด็น	แนวทาง
ด้านปัจจัยนำเข้า	1. ควรมีการจัดอบรมครูผู้สอนให้มีความมีความเชี่ยวชาญในการใช้งาน DLTV โดยเฉพาะครูรุ่นใหม่ที่สามารถเรียนรู้ได้เร็วและเห็นสะดวกที่จะใช้งาน You Tube มากกว่าการใช้งาน DLTV โดยจัดทำตารางเรียนที่สอดคล้องกับโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV ได้จัดเตรียมไว้ให้ และควรมีการวางแผนจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกัน 2. ควรติดตามและประเมินผลโครงการเป็นระยะ คอยให้คำแนะนำ ตรวจสอบเช็คเครื่องมือและอุปกรณ์ สัญญาณต่าง ๆ ให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ 3. ดำเนินงบประมาณ เพื่อจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์มาช่วยในการจัดการเรียนการสอนตามโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV และควรมีการใช้งานให้คุ้มค่า 4. ควรจัดสรรบุคลากรให้บริการ ดูแลและคำปรึกษา แนะนำการใช้อุปกรณ์ให้ได้มากที่สุด เชื่อว่าน่าส่งผลดีต่อกับทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นตัวผู้เรียนที่มีความรู้มากยิ่งขึ้น ครูสอนได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนน่าจะดีขึ้น
ด้านกระบวนการ	1. ควรมีการวางแผนการไว้ก่อน ย่อมส่งผลของการทำโครงการมีความพร้อมทั้งทำและทำให้มีข้อผิดพลาดน้อย ได้ผลผลิตมาก 2. ควรมีการวางแผนการเรียนการสอน DLTV ตามที่กำหนดให้ ครูสามารถโหลดศึกษาแผนการสอนได้ก่อนเปิดภาคเรียนสามารถเตรียมการเรียนการสอนได้ก่อน นับได้ว่าเป็นสะดวกสบายอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอน DLTV และครูก็ยังจัดการเรียนการสอนได้ครั้งละหลาย ๆ ชั้นในกรณีโรงเรียนที่มีครูและนักเรียนมีจำนวนน้อยตามอัตราค่าจ้างที่สามารถส่งครูผู้สอนไปสอนได้ 3. ควรมีการประเมินผลเพื่อทราบและสรุปผลการดำเนินโครงการด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น แบบสอบถาม แบบทดสอบ ฯลฯ แล้วนำผลมาวิเคราะห์สรุปผล เพื่อปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนการสอนครั้งต่อไป
ด้านผลผลิต	1. โครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 มีเกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลนครู ดังนั้นเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเพิ่มขึ้น ครูควรคอยดูแล และให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดในระหว่างการทำกิจกรรมของนักเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์

อภิปรายผล

มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการประเมินโครงการจัดการศึกษาทางไกลทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV โดยภาพรวมพบว่าอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนมีผลการเรียนที่สูงขึ้นทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ทั้งระดับสถานศึกษาและระดับประเทศ ซึ่งส่งผลถึงตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารและครูมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินโครงการ DLTV สามารถนำมาใช้ได้หลากหลายวิธี เช่น วีดิโอสื่อความรู้ ใบงานความรู้ต่าง ๆ เกมส์ เป็นต้น รวมทั้งโรงเรียนมีการกำหนดเวลา กำหนดการสอนสามารถให้ผู้เรียนได้เรียนตามตารางสอน ซึ่งเหมาะสมอย่างมากกับโรงเรียน

ขนาดเล็กซึ่งมีบุคลากรทางการศึกษาไม่เพียงพอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ที่มีโรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในสังกัดในการดูแลและรับผิดชอบและด้วยนโยบายพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับปรุงการดำเนินงานของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม New DLTV พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีทางไกล (Distance Learning) ซึ่งสอดคล้องกับบุญญธรรส นาคหัสดี ที่กล่าวว่า เป็นการจัดการศึกษาที่ใช้เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอนในทุกห้องเรียน แก้ปัญหาการขาดแคลนครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ครูสามารถจัดการเรียนรู้ในทุกสาระได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนและครูได้เข้าถึง สื่อเทคโนโลยี ที่ทันสมัย นักเรียนและครูมีเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีคุณภาพ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการนำเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล (Distance Learning) การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television; DLTV) มายกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 มาดำเนินงานโดยเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษา โดยมีการจัดสภาพการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ของครูอย่างครบถ้วน ทั้งกระบวนการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการสร้างความรู้ จากการลงมือปฏิบัติ เนื้อหา ตลอดจนสื่อและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดเรียนการสอน อันจะเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ลดช่องว่างและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพให้กับผู้เรียน อันเป็นการดำเนินการตามรอยเบื้องพระยุคลบาท และสนองพระราชดำริในการที่จะพัฒนาการศึกษาไทยให้เจริญก้าวหน้า (บุญญธรรส นาคหัสดี, 2559)

2. ผลการประเมินโครงการจัดการศึกษาทางไกลทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านกระบวนการพบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดโดยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินงาน การจัดการเรียนการสอนอาจไม่เป็นไปตามกำหนดการ และโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ห่างไกลมักจะมีปัญหาเกี่ยวกับการรับสัญญาณที่รับได้ไม่ชัดเจน และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ไม่เสถียร เป็นต้น อีกทั้งมีด้านกระบวนการพัฒนาของโครงการไม่ต่อเนื่อง การนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้ในการปรับปรุงในการดำเนินโครงการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ขาดการนำผลการประเมินมาพัฒนาต่อยอดโดยใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่และปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งสอดคล้องกับ สุรเดช โสมาบุตรและพัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์ ที่กล่าวว่า โรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ชนบทห่างไกล มีความความยากลำบากในการจัดสรรงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็กให้เพียงพอกับความต้องการ จึงทำให้ขาดทั้งสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สมัย และด้วยปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถได้ครบทุกสาระวิชา และครบได้ทุกชั้นเรียน อย่างไรก็ตาม โครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมก็สามารถช่วยแก้ปัญหา

ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงระบบการศึกษาของไทย ให้มีความเท่าเทียมอย่างมีคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ก่อนประถมถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 และโรงเรียนขนาดเล็กนั้นเป็นการจัดการศึกษาให้กับประชาชนในทุกพื้นที่ทั้งในเมืองและชนบทหรือแม้แต่พื้นที่ทุรกันดารที่ยากต่อการเดินทางและในการจัดซื้ออุปกรณ์หรือเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ เช่นเดียวกับโรงเรียนขนาดใหญ่หรือโรงเรียนในเมือง (สุรเดช โสมบาบุตร และพัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์, 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการประเมินโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ 1) ด้านบริบท การดำเนินการโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ด้านบริบท มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1 โครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายเพื่อแก้ปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 5 โครงการเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ด้านปัจจัยนำเข้า การดำเนินการโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 7 ผู้บริหาร มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินโครงการ DLTV มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 19 ระยะเวลาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3) ด้านกระบวนการ การดำเนินการโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ด้านกระบวนการ ในภาพรวม มีการความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 29 มีการตรวจสอบและประเมินผลการเรียนรู้หลังการจัดการเรียนการสอน DLTV มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 33 นำข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้ในการปรับปรุงในการดำเนินโครงการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 4) ด้านผลผลิต การดำเนินการโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 ด้านผลผลิต ในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 34 กิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากส่วน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 42 ผู้เรียนสามารถวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก **ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้** 1) ควรเน้นกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นพัฒนาผู้เรียนได้เรียนรู้ได้ครบทุกกลุ่มสาระ รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ 2) ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับเวลา เหมาะสมกับผู้เรียน ตามช่วงวัยของผู้เรียน ปรับตารางเรียนให้สอดคล้องกับโรงเรียนต้นทาง 3) ควรประชุมหารือเพื่อหาข้อสรุปของโครงการ กำหนดแนวทางว่าควรจะทำเนิ่นโครงการต่ออย่างไร จึงจะเกิดผล แล้วนำข้อสรุปไปปรับปรุงใช้ เพื่อพัฒนาโครงการต่อไป 4) ควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเสนอแนะความคิดเห็นในชั้นเรียน โดยครูผู้สอนช่วยเป็นผู้โต้ตอบกับผู้เรียน และผู้เรียนสามารถวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ครูผู้สอนเป็นผู้ที่คอยให้คำปรึกษาหรือดัดแปลงกิจกรรมอื่นที่ไม่สามารถทำได้ในชั้นเรียน โดยให้ผู้เรียนออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับชั้นเรียน **ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป** 1) ควรศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โครงการการจัดการศึกษาทางไกลที่มีประสิทธิภาพ 2) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโครงการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV

เอกสารอ้างอิง

- กนกลักษณ์ เตชะ. (2559). ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารจัดการการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของโรงเรียนบ้านแม่คำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- จิราวุฒน์ ประสาทนกุล . (2560). การบริหารการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ชนกพร ตุ่มทอง. (2559). การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สำนักรับนโยบายและวิชาการกระจายเสียงและโทรทัศน์. เรียกใช้เมื่อ 10 กันยายน 2562 จาก https://broadcast.nbt.go.th/bcj/2559/doc/2559_11_4.pdf
- เชาว์ อินใย. (2555). การประเมินโครงการมหาลัยเรศวร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญโญรส นาคหัตถ์. (2559). สภาพและปัญหาของ eDLTV โทรศัพท์ผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภาวิณี วัดเมือง. (2556). การประเมินโครงการหลักสูตรพิเศษห้องเรียนภาษาอังกฤษ(Intensive English Program). ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- เมฆินทร์ ทานิล. (2561). สภาพการดำเนินโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. ใน รายงานวิจัย. มหาลันเรศวร.
- วรรณา เครือคนโท. (2560). การประเมินโครงการขยายผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 4. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุรเดช โสมาบุตร และพัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์. (2560). แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 36(6), 28-41.
- สุวิมล ติรกานันท์. (2550). การประเมินโครงการ แนวทางสู่การปฏิบัติ มหาลันเรศวร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.